

למשבר הקורונה ו"סגירת השמיים" השפעה על חלוקת עוגת המס

בחודשים האחרונים אנו עדים לשינויים מרחיקי לכת בכלכלה הישראלית והגלובלית. לביטול הטיסות והמעבר של עובדים ל"עבודה מהבית" עלולות להיות השלכות מס, שכן אותם עובדים עשויים ליצור לחברה "נוכחות" במדינה בה הם נמצאים פיזית ולחייב אותה במס במדינה זו, גם אם לחברה אין כל כוונה לפעול באותה מדינה | **רו"ח ועו"ד רוני שרייטר**

האם אותם עובדים העובדים בתקופה זו מישראל עלולים להקים לחברות הזרות המעסיקות אותם **מוסד קבע בישראל**, אשר חייב במס ובדיווח בישראל בגין הרווחים הנצמחים בישראל?

שאלה דומה עולה בקשר לבעלי מניות של חברה אשר בימים כתיקונם טסים לישיבות הנהלה במקום בו פועלת החברה, וכיום הם מקיימים את הישיבות מישראל באמצעות שיחות וידאו, ולכן עלולים להקים טענה לפיה ה"שליטה וניהול" בישראל ולמעשה יש "לגייר" את החברה.

סוגיות רבות משקל אלו עמדו גם לנגד עיניהם של אנשי ארגון ה-OECD, אשר בחודש אפריל השנה פרסמו מסמך הנחיות המתייחס להשפעות התפרצות נגיף הקורונה, בקשר למתח המתעורר בין המדינות שונות ביחס לזכותן למסות תאגידים ויחידים הפועלים משטחן. בין היתר מגדיר המסמך את נגיף הקורונה ככוח עליון (Force Majeure), ובהתאם, דומה כי **נוכחות של עובדי תאגיד במדינה אחרת כתוצאה מנגיף הקורונה לא אמורה, כשלעצמה, ליצור לאותו תאגיד מוסד קבע במדינות שבהן שוהים עובדיה. כמו כן, קיום ישיבות הנהלה באמצעות שיחות וידאו, בשל מגבלות התנועה הנובעות מנגיף הקורונה, לא אמור להשפיע על מעמד התושבות של החברה.**

יצוין כי על אף שישראל היא חלק מהמדינות החברות בארגון ה-OECD, והיא אמורה לפעול בהתאם לפרסומי הרשמיים של הארגון, הרי שקיימת אי בהירות לגבי האופן בו תפרש רשות המיסים בישראל את ההוראה כאמור. לאחרונה, משרדנו מקבל פניות רבות מקבוצות רב-לאומיות שעובדיהם חזרו לישראל וממשיכים לעבוד מכאן, וכן מבעלי מניות ישראלים שנאלצים "לנהל" את החברה הזרה שבבעלותם מישראל, בשלט רחוק ואי הבהירות הקיימת בסוגיות אלו הינה רבה.

***הכנת הבית הנה שותפה ומונהלת מחלקת המיסים ב-RSM שיף הזנפרץ ושות' רו"ח.**

רו"ח ועו"ד רוני שרייטר | צילום: יח"צ

יתר על כן, כאשר עובדי חברה פועלים במדינה שאינה מדינת תושבותה, החברה עלולה להיות כפופה הן לחובות דיווח והן לתשלום מס באותה מדינה, בטענה כי הפיקה הכנסות בשטחה. במקרה שיש אמנה למניעת כפל מס בין המדינות הרלוונטיות, אותה פעילות עסקית תהא כפופה למס במדינה שבה נמצאים עובדי החברה רק אם נוצר "מוסד קבע" (Permanent Establishment) באותה מדינה, כמשמעותו של מונח זה באמנות למניעת כפל מס. יצוין כי בעוד שמיסוי חברה במדינת תושבותה יהיה על כלל הכנסותיה, הרי שמיסוי "מוסד הקבע" במדינה בה מופקת הכנסה בפועל יחול רק על הפעילות המשויכת לאותו מוסד קבע, כאשר שיוך הרווחים למוסד הקבע צריך להתבצע בהתאם לניתוח כלכלי הלוך בחשבון את התרומה של הפונקציות היוצרות את מוסד הקבע.

חשוב לציין כי על פי רוב, המענה לשאלה האם פעילותו של תאגיד במדינה כלשהי עולה לכדי מוסד קבע אינו ברור מאליה, ומחייב בחינה פרטנית. ישראלים רבים עובדים דרך קבע מחוץ לישראל עבור חברות זרות, ובעקבות נגיף הקורונה והאפשרות לעבוד מבתיים, חלקם חזרו לשהות בישראל, עד יעבור זעם. עולה השאלה אפוא,

בחודשים האחרונים לאור התפרצות נגיף הקורונה אנו עדים לשינויים רבים בחברה ובכלכלה, בישראל ובעולם כולו. "סגירת השמיים", והסגר הובילו עובדים של חברות רבות ובייחוד חברות היי טק לעבוד מביתם.

עבודה מהבית אינה זרה לעובדי ההיי טק, אולם עם פרוץ משבר הקורונה ארגונים רבים מעודדים את העובדים לעבוד מבתיים, לצורך שמירה על בריאותם ומטעמי התייעלות.

במקרים מסוימים ביתם של העובדים נמצא במדינה שונה מזו שבה נמצאים משרדי החברה, ישנם גם מקרים בהם עובדים שעשו רילוקיישן, בוחרים כעת לשוב למדינת המקור שלהם לתקופת הקורונה. גם ישיבות הנהלה נערכות לאחרונה באמצעות שיחות וידאו, כאשר חברי הנהלה נמצאים בביתם שאינו נמצא בהכרח באותה מדינה.

המעבר של עובדים ממדינה למדינה טומן בחובו השלכות מס, שכן, אותם עובדים עשויים ליצור לחברה "נוכחות" במדינה בה הם נמצאים פיזית ולחייב אותה במס במדינה זו, בין כתוצאה מהיווצרותו של "מוסד קבע" ובין כתוצאה משינוי מקום ה"שליטה וניהול" על עסקי החברה, וזאת בשעה שאין לחברה כל כוונה לפעול באותה מדינה ואין לה תועלת כלכלית מכך.

שליטה וניהול ומוסד קבע מהם?

ככלל, תושב ישראל, בין שהוא יחיד ובין שחברה, חייב במס בישראל מכח תושבותו. חברה נחשבת כתושבת ישראל לצרכי מס אם היא התאגדה בישראל ו/או השליטה וניהול על עסקיה מתבצעים בישראל. הגדרה זו עשויה לעורר מתח בין זכות המיסוי של המדינות השונות, למשל במקרה בו החברה התאגדה ופועלת במדינה זרה בעלת דינים דומים לאלו שבישראל, בעוד שהשליטה וניהול על עסקיה מבוצעים בישראל הרי שבמקרה כאמור, עלולה להתעורר שאלה לגבי מעמד התושבות לצרכי מס בכל מדינה, היכן היא חייבת במס ובאיזה שיעור?